

Yttrande över uppföljningen av de friluftspolitiska målen 2025

Svenskt Friluftsliv tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på de åtta texterna till uppföljningen av de friluftspolitiska målen 2025. Nedanstående inspel och förslag är framtagna i samverkan med våra medlemsorganisationer, mer specifikt de organisationer som medverkar i vår referensgrupp för friluftsmiljöer, ca 15 av våra totalt 28 medlemmar.

Inledning

Svenskt Friluftsliv är en paraplyorganisation för friluftsrelsens organisationer och samlar 28 ideella friluftsorganisationer i Sverige som tillsammans har 2 miljoner medlemskap, varav minst 300 000 är barn och ungdomar. Tillsammans består organisationerna av närmare 7 000 lokala- och regionala föreningar som varje år aktiverar och engagerar ett stort antal människor i befolkningen utöver sina fasta medlemmar. Svenskt Friluftsliv är landets tredje största folkrörelse och bidrar till ökad folkhälsa och välbefinnande.

Svenskt Friluftsliv övergripande syfte är att fungera som företrädare och samlande kraft för friluftsorganisationerna såväl när det gäller övergripande friluftsrelaterade frågor som frågor som rör civilsamhället. Svenskt Friluftsliv bidrar till ett hållbart friluftsliv i Sverige genom kunskapsspridning, främjandet av organiserat friluftsliv och allmänt bidra till goda förutsättningar till vistelse i naturen på ett hållbart sätt.

Våra ståndpunkter och inspel

Våra ståndpunkter och inspel presenteras enligt de tio friluftspolitiska målen.

Mål 1: Tillgänglig natur:

Målområdets status 2023 (vid senaste uppföljningen): Negativ utveckling.

Enligt underlaget prioriterar inte den målsansvariga myndigheten Boverket arbetet med att följa upp de friluftspolitiska målen. Orsak till detta framgår inte av underlaget. Beslutet sänder signaler till andra ansvariga myndigheter och till friluftsorganisationerna att arbetet inte är tillräckligt viktigt, eller att det saknas resurser för att arbeta med frågorna. Oavsett anledning är det mycket beklagligt och det riskerar sänka såväl tempot i åtgärdsarbetet som försvåra uppföljningen av friluftsmålen.

Svenskt Friluftsliv bedömer att utvecklingen under perioden över lag är neutral, men med en del oroväckande trender. Många kommuner anger i enkäten Sveriges friluftskommun att de prioriterar tillgänglighetsfrågor i sitt arbete med friluftsliv, och genom FSC-systemet med att certifiera skog och markägare ser Svenskt Friluftsliv att fler och fler kommuner tar fram en policy för sin skog. Samtidigt är det mycket bostadsnära natur och

skog som exploateras enligt studier publicerade under perioden. Exploateringen påverkar ofta såväl tillgången som tillgängligheten till naturen negativt. De kraftiga nedskärningarna i naturvårdsbudgeten som drabbar skötseln av friluftsinfrastruktur i skyddad natur gör att målet sannolikt riskerar att påverkas negativt.

Det bör förtydligas i texten att tillgängligheten till naturen är viktig eller till och med avgörande för friluftorganisationernas verksamheter.

Detta avsnitt skulle också med fördel kunna fokusera på regeringens och en trolig majoritet av riksdagspartiernas planer att antingen helt slopa strandskyddet eller differentiera reglerna mellan landsbygdsområden och urbana områden, vilket kommer försämra tillgängligheten till natur och attraktiva platser för friluftsliv i strandnära områden när sådana miljöer exploateras. Såsom underlaget redan påpekar har strandskyddet tagits bort för små sjöar och smala vattendrag, och flera politiska förslag kring strandskyddet är under utredning och beredning.

Svenskt Friluftsliv är engagerat i arbetet hos FSC, Forest Stewardship Council, med att certifiera skog och ett hållbart skogsbruk, vilket även har bäring på målet om tillgänglighet till natur.

Mål 2: Starkt engagemang och samverkan:

Målområdets status 2023: Positiv utveckling.

Svenskt Friluftsliv bedömer att utvecklingen är fortsatt positiv inom mål 2 där samverkan och engagemang såväl internt inom friluftsrörelsen som mellan rörelsen, kommuner, länsstyrelser och nationella myndigheter stärkts under perioden. Det så kallade Myndighetsnätverket, med tillhörande undergrupper, där Svenskt Friluftsliv ingår, är en viktig samverkansplattform på nationell nivå med kopplingar till länsstyrelsernas arbete med friluftsliv.

Ett tydligt bevis för ökad samverkan och starkt engagemang inom friluftslivet är ökat nätverkande. Svenskt Friluftsliv arrangerar flera nätverk med primärt medlemsorganisationer kring hållbarhetsarbete, friluftsmiljöer, politik och påverkan, samt ingår i flera andra, exempelvis Nationella dialoggruppen för allemansrätten, Kebnekaisennätverkets grupp för hållbara transporter och resor.

Nuvarande skrivning betonar att "Organisationerna bör i högre grad än i dag samverka." Svenskt Friluftsliv vill betona att för att kunna åstadkomma ökad samverkan krävs att förutsättningarna för samverkan generellt förbättras. Specifikt handlar det om att utveckla samverkansytor och funktioner på framför allt det lokala och regionala planet för friluftorganisationerna.

Svenskt Friluftsliv har tillsammans med Kommunal Utveckling i Jönköpings län initierat ett treårigt samverkansprojekt vid namn FRISAM i syfte att öka kunskapen om hur samverkan i friluftslivsarbetet kan utvecklas och förbättras mellan den regionala och nationella nivån.

Andra grundförutsättningar för att kunna åstadkomma ett starkt engagemang och ökad samverkan inom friluftslivet är höjda anslag till friluftorganisationerna och att hela

friluftsrörelsen ska undantas socialavgiftslagen såsom idrottsföreningar har under Riksidrottsförbundet. Ett likställande inför socialavgiftslagen är en prioriterad men ännu inte genomförd åtgärd.

Ett höjt basanslag till friluftsrörelsen är något även slutbetänkandet från den statliga kommittén Främja Fys la förslag om år 2023 (SOU 2023:29). De anslag som sedan senaste uppföljningen av friluftsmålen kommit det organiserade friluftslivet till del har varit i form av skräddarsydda bidrag för insatser mot en viss målgrupp eller för att främja en viss fråga. De har också varit tidsbestämda. Det är vår mening att de verkliga effekterna på möjligheten att nå brett och djupt i samhället med friluftsliv som verktyg kommer med medel där friluftorganisationerna själva kan bygga upp verksamhet och där medel inte tidsbegränsas. Svenskt Friluftsliv bedömer att det behövs ett behövs ett ökat och indexreglerat årligt friluftsanslag i storleken 200 mkr.

Vi konstaterar vidare att nollutvecklingen i frågan om nya medel inom LONA slår hårt mot det lokala friluftslivet. Få satsningar inom området är lika frekvent utvärderade som LONA och resultaten är tydliga – stödet har gett kommuner och civilsamhället viktiga incitament för att göra mer för den lokala friluftsmiljön, och att dessutom göra det tillsammans.

Underlaget fokuserar på att alla länsstyrelser har minst en utsedd person med huvudansvar för friluftsliv. Även om alla länsstyrelser under perioden 2023/24 haft minst en utsedd person med huvudansvar för samordningen av friluftsförfrågan kan vi konstatera att tjänsten långt ifrån genomgående uppgår till en heltid, och att friluftssamordnaren ofta upplever sig ensam i sin roll. Det vore önskvärt att stödet uppgick till minst en heltid per länsstyrelse och att fler personer arbetade dedikerat med att samordna det regionala friluftslivet. Då kan takten i arbetet med att ta fram länsvisa friluftsstrategier öka, andelen är nu för låg. Ökade regionala resurser skulle också förbättra villkoren för dem att samverka och samarbeta med friluftsrörelsen.

Precisering 3: Nätverk för friluftsliv:

Förslag till tillägg: Svenskt Friluftsliv har ett medlemsbaserat nätverk med fokusering på friluftsmiljöer vid namn Referensgruppen för friluftsmiljöer. Nätverket möts fyra gånger per år och diskuterar frågor som rör friluftsliv i skog, vid vatten, på stränder, is, snö samt generell tillgänglighet till naturen.

Precisering 4: Människors utevistelse

Angående avsaknaden av enkät om friluftsvanor under uppföljningsperioden: Här skulle Svenskt Friluftslivs nationella undersökning Friluftsbarmetern 2025 med 3 500 deltagare och tidigare versioner år 2021 och 2023 kunna nämnas. 88-91 procent av befolkningen anger att de varit i naturen det senaste året enligt dessa tre undersökningar. 55 procent anger att de antingen är regelbundet friluftaktiva och varit så länge eller nyligen blivit

regelbundet friluftsliv enligt enkäten 2025 (Svenskt Friluftsliv & Novus, 2025). Även vår ungdomsundersökning (Svenskt Friluftsliv & Ungdomsbarometern, 2025) med 17 000 deltagare kan vara av intresse här. Där framgår att nästan hälften av ungdomarna är intresserade av att besöka naturen, medan 12 procent ofta besöker skogen.

Mål 3: Allemansrätten

Målområdets status 2023: Positiv utveckling.

Svenskt Friluftsliv bedömer att utvecklingen inom mål 3 har varit positiv sedan förra uppföljningen, men ser också ökande konflikter mellan olika intressenter, att statliga medel till naturvård (vilket även kan drabba arbetet med att informera om allemansrätten) har skurits ned under perioden och att markägare ibland underminerar allemansrättens principer. Även om det är svårt att leda i bevis, är friluftsrörelsens sammanlagda bedömning att det finns hot mot allemansrätten. Det vill säga, det finns ett starkt stöd för allemansrätten i teorin, men utsätts för hot i praktiken i lokalsamhällen.

Naturvårdsverkets nya kommunikationsstrategi och material har varit viktig för att området fortsatt ska ha en positiv utveckling.

Svenskt Friluftslivs enkäter till vuxna (Friluftsbarmetern, 2025) och ungdomar och unga vuxna (Ungdomsbarometern, 2025) visar tydligt att allemansrätten har ett mycket stort stöd från allmänheten och kunskaperna om vad allemansrätten innebär är goda, åtminstone vad gäller den generella kunskapen om att inte störa och förstöra.

På sidan 17–18 i utkastet beskrivs resultat från enkäten till ungdomar och unga vuxna; ungdomars kunskapsnivå om allemansrätten, inklusive att ungdomar som är medlem i en friluftsförening generellt har bättre förståelse för vad allemansrätten innebär (fotnot 16). Det är fel referens till detta resultat. Rätt referens är Svenskt Friluftsliv & Ungdomsbarometern, 2025. Se referenslistan i slutet.

Förslag till tillägg i text, sid 18: "Svenskt Friluftsliv och Generation Pep har uppmuntrat skolor, arbetsplatser och arrangörer att uppmärksamma allemansrätten under allemansrättens dag" **den 20 september**.

Vi noterar att det särskilt saknas kunskap om tillämpningen av lag (1998:814) om gaturenhållning och skyltning samt bestämmelserna om stängselgenombrott enligt MB, 26 kap 11§. En kan inte utesluta ett stort mörkertal vad gäller otillåten skylning och stängsel, vilket påverkar allemansrätten negativt.

Det råder också brister i uppföljningen av strandskyddet där vissa kommuner helt enkelt inte redovisar tillsynsbeslut. Det är viktigt, inte minst nu när strandskyddsbestämmelserna utreds och strandskyddet är hotat, att rätt underlag finns på plats. Vi kan vidare konstatera att de strandskyddsbestämmelser som trädde i kraft 1 juli 2025 kring små vatten och smala vattendrag tydligt riskerar att försvaga allemansrätten i det att tillgången till natur för friluftsliv begränsas. Detta torde gå stick i stäv med regeringens politik om vi ser till innehållet i flera av de av riksdagens beslutade friluftspolitiska målen och miljö kvalitetsmålen.

Under många år fanns möjligheter för organisationer att söka medel från Naturvårdsverket för att informera om allemansrätten via sina unika kanaler till målgrupperna. Den möjligheten är borttagen sedan ett par år. Det är friluftsrörelsens mening att medlen återigen borde bli sökbara för att på sikt behålla den relativt höga kunskapsnivån om allemansrättens innebörd i Sverige. Flera av våra medlemmar arbetar särskilt med information till skolor, besökare och till turister. Som det är nu har dessa organisationer inte möjlighet att själva trycka och publicera sådana material.

Precisering 3:

Kanske ta upp att Naturturismföretagen riskerar konkurs efter att Jordbruksverket dragit in sina stöd? Naturturistföretag är en viktig aktör för att sprida information och kunskap om allemansrätten. Om de indragna stöden kvarstår riskerar naturturismbranschen att drabbas i Sverige, vilket potentiellt skulle kunna medföra att fler turister inte har kunskap om allemansrätten vid besök i naturen. Ju fler besökare i naturen utan kunskaper om allemansrätten och hållbara naturbesök, desto större risk för att allemansrättens principer ifrågasätts av exempelvis markägare.

Förslag på ändring, sid 19: ...**där skyddet för små sjöar och smala vattendrag under två meter...**

Svenskt Friluftsliv är engagerat i arbetet hos FSC, Forest Stewardship Council, med att certifiera skog och ett hållbart skogsbruk, vilket även har bäring på målet om allemansrätten.

Mål 4: Tillgång till natur

Målområdets status 2023: Neutral utveckling.

Svenskt Friluftsliv bedömer att området fortsatt har en neutral utveckling.

Vi är, som framgår på olika ställen i detta remissvar, kritiska till de minskade anslagen för områdesskydd och skötsel (se även mål 7 nedan), men gläds åt att en majoritet av kommunerna inkluderar friluftslivet i planering och kartläggning. Däremot finns det ett stort behov av att fler kommuner utvecklar policyer för den skog man äger och att förvaltning och skötsel av denna skog beaktar friluftslivets behov och andra sociala värden. Glädjande är att det är fler och fler kommuner som tar fram en policy för skogen.

Underlaget till uppföljningen borde tydligare belysa Skogsstyrelsens förstudie Skogens rekreativvärden (Skogsstyrelsen, 2023) då den har betydelse för både kunskapsläget och förutsättningarna för att säkerställa tillgång till natur för alla, med fokus på skogens sociala värden. År 2023 tog Skogsstyrelsen fram förstudien Skogens rekreativvärden med förslag på indikatorer. Rapporten tydliggör bland annat att skogens rekreativpotential i grunden beror på skogens egna egenskaper, men också på påverkan från omgivningen, samt på förekomsten av infrastruktur för rekreation och

skogens lokalisering i förhållande till var potentiella rekreationsutövare bor. Svenskt Friluftsliv anser att rapporten bör användas som underlag för att lyfta fram och följa upp arbetet med att säkerställa skogens sociala värden, samt i syfte att tydliggöra de kunskapsluckor och forskningsbehov som råder gällande exempelvis potentialen hos alternativa skogsbruksmetoder, som inte använder kalhyggen, kan ha för att skapa skogar med högre rekreationsvärden än idag.

I början av 2025 kom delbetänkande av 2024 års skogspolitiska utredning, SOU 2024:91 "Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk" ut på remiss (Regeringskansliet, 2025). Många organisationer från friluftsrörelsen lyfte i sina remissvar flera risker för urholkning av skogens sociala värden, bland annat faran för en ökad obalans mellan produktion och miljöhänsyn till följd av förslaget om att korta ned handläggningstiden för underrättelser om skogliga åtgärder, vilket riskerar att försvåra både insyn och samråd med civilsamhället och friluftsrörelsen.

Friluftsrörelsen anser att en grundläggande förutsättning för att målet om tillgång till natur för friluftsliv är att skogens sociala värden tydligt tas med i beaktan i liknande skogspolitiska utredningar framgent.

För att säkerställa skogens sociala värden nu och i framtiden krävs även en mer klimatanpassad skogsskötsel och skogsförvaltning, vilket bland annat Skogsstyrelsen belyst i flera rapporter (Skogsstyrelsen, 2024). Färre stora hyggen innebär till exempel en större variation på landskapsnivå till nytta för biologisk mångfald och friluftsliv. Genom aktiva val i sin skötsel kan skogsägare anpassa skogen så att den bättre klarar framtidens klimat.

Under detta mål kan det vara relevant att ta upp befolkningens upplevda tillgång till natur. Enligt Friluftsbarmetern 2025 var det 84 procent i landet som upplevde naturtillgången som god i sitt lokalsamhälle, medan 8 procent av de svarande upplevde tillgången som dålig. Det finns länsskillnader i upplevd tillgång. I Jämtland, Västernorrland och Norrbotten var andelarna med upplevd god tillgång hela 97-98 procent. Det var betydligt fler deltagare från Stockholms och Skånes län, nästan dubbelt så många jämfört med genomsnittet för Sverige, som upplevde tillgången som dålig; 14 respektive 15 procent. Sannolikt beror detta på den högre exploateringsgraden i storstäderna jämfört med andra regioner i Sverige. Huruvida frågan mäter upplevd eller den faktiska tillgången till natur eller upplevd tillgänglighet till natur är oklart och skulle behöva studeras vidare.

Mål 5: Tätortsnära natur

Målområdet status 2023: Negativ utveckling.

Samma påpekande kring Boverkets val att inte prioritera uppföljning inom området som inom målområde 1.

Svenskt Friluftsliv bedömer att utvecklingen är fortsatt negativ under perioden, inte minst på grund av publicerade studier och rapporter som visar att tätortsnära skog saknar skydd trots höga naturvärden. Tätortsnära skog exploateras ofta vid bostadsbyggande, etablering av industri- och handelslokaler och för andra funktioner i byggd miljö.

Fokusera gärna på doktorsavhandlingen från Carl Lehto (2024) under detta målområde och som visar att en stor andel av friluftsutövandet i Sverige sker i tätortsnära natur.

Mål 6: Landsbygdsutveckling och en hållbar regional tillväxt

Målområdets status 2023: Följdes ej upp 2023.

Det är viktigt att framhålla att friluftsrörelsen, genom sin verksamhet i hela landet, inklusive i landsbygdsmiljöer, har en viktig roll att spela för utvecklingen av mål 6. Naturen i landsbygdsområden är en viktig förutsättning för det organiserade friluftslivet vilket gör att friluftorganisationerna har ett stort intresse av att bevara och utveckla dessa natur- och friluftsmiljöerna i Sverige. Friluftsrörelsens goda lokalkännedom och kontakt med befolkningen i lokalsamhällen är en viktig aspekt av landsbygdsutveckling och tillväxt.

En viktig aspekt av utveckling inom området är hållbara transporter och kollektivtrafik, inte minst eftersom resor inom friluftslivet är en av de största miljöbovarna i verksamheterna. Andelen fritidsresor ökar också inom kollektivtrafiken i Sverige, till skillnad från arbetsresor. Tillväxtverket har under perioden tagit fram flera rapporter på temat hållbara turist- och fritidstransporter. De utgör sammantaget ett viktigt kunskapsunderlag för politiska beslut som förenklar och förbättrar möjligheterna att resa med kollektivtrafik till bland annat natur- och friluftdestinationer.

Friluftsrörelsen har under perioden intensifierat arbetet med att främja hållbara transporter inom friluftslivet och skapa bättre förutsättningar för sådana. Vi vill särskilt trycka på det stora behovet av tydligt och väl underbyggt kunskapsunderlag om hur behoven av kollektivtrafik för friluftsliv och besöksnäring ser ut både på nationell och regional nivå. Exempel på sådant underlag har tagits fram av Ramboll för Region Skånes räkning, exempelvis (Region Skåne, 2024).

Mål 7. Skyddade områden som resurs för friluftslivet

Målområdets status 2023: Neutral eller negativ utveckling.

Svenskt Friluftsliv vill här betona att de kraftiga nedskärningarna till naturvård under perioden riskerar att försämra skyddade naturområdets potential och användbarhet för friluftsliv. Antalet skyddade naturreservat har visserligen ökat under perioden, men målet riskerar att få en negativ utveckling framöver eller har redan en tydligt negativ utveckling.

Det är talande att besökares upplevelse av kvalitet på anläggningar, information och service vid svenska nationalparker minskar. Naturum i Sverige får allt sämre öppettider och bemanning på grund av de budgetnedskärningar som gjorts på senare år. Anslaget för friluftsliv och friluftsinfrastruktur i statliga naturreservat och nationalparker har minskat med sammanlagt 59 procent under den pågående mandatperioden visar STFs och Friluftsrörelsens beräkningar.

Under rubriken Kvaliteter och friluftsvärden lyfts värdet av bullerfria eller tysta områden. Besökare har ofta extra höga förväntningar på att slippa buller i naturmiljöer. Ett växande problem utgörs av helikopterturer till fjällområden som i övrigt skyddas mot buller och där många andra besökare högt värdesätter att naturupplevelsen är ostörd. En möjlig lösning är att all lufttrafik på låg höjd ska företas på ett sätt som minimerar buller och andra störningar för djurliv och friluftsutövare. Där motortrafiken på marken eller vattnet är begränsad bör en motsvarande kanalisering, eller i vissa områden avstängning, införas när det gäller överflygning och landning. När flygningen kanaliseras, ska väg och höjd väljas så att störningen längs vandrings- och skidleder minimeras.

Svenskt Friluftsliv instämmer i påståendet att tillgång och förutsättningar för att tillgängliggöra, marknadsföra och möjliggöra friluftsliv och turism för en bred målgrupp försämrats på grund av de minskade statliga anslagen. Enligt den parlamentariska Miljömålsberedningen behövs 1,6 miljarder kronor extra per år för att sköta skyddad natur och göra den tillgänglig för besökare.

Svenskt Friluftsliv instämmer i påståendet att möjligheten att söka LONA-bidrag för friluftsliv och tillgänglighet bör återinföras.

Svenskt Friluftsliv ser även en risk att Mål 7.4 "Antalet skyddade områden vars syfte är att främja friluftsliv ökar" kommer att få en sämre utveckling framåt då anslaget för 1:14 Skydd av värdefull natur ska minska kraftigt från 2027 och framåt enligt regeringens budgetproposition för 2026.

Mål 8. Ett rikt friluftsliv i skolan

Målområdets status 2023: Oklar utveckling.

Svenskt Friluftsliv bedömer att området fortsatt har oklar utveckling, även om några framsteg gjorts under perioden. Exempel på framsteg är att kunskapen om pedagogers inställning till att bedriva undervisning med friluftslivinslag med elever har ökat tack vare Friluftsfrämjandets rapport Mer tid ute (Friluftsfrämjandet, 2024b).

Svenskt Friluftsliv konstaterar att det fortsatt saknas underlag för att följa upp målet, och att de flesta av de tidigare föreslagna åtgärderna ännu inte är genomförda. Det duger inte för ett land med höga ambitioner för friluftslivet. Genom förskola/skola – som når alla barn och unga i Sverige – finns unika möjligheter att väva in friluftsliv i undervisning, liksom att via friluftslivet väva in andra ämnen – även teoretiska. Det är vetenskapligt klarlagt att elever får positiva effekter på inlärning, koncentration, minne, social utveckling, hälsa, med mera, när undervisningen sker utomhus eller i växelverkan mellan inomhus- och utomhusmiljöer (Svenskt Friluftsliv, 2023).

Positivt är att friluftslivet verkar ha fått ökad uppmärksamhet i skolans styrdokument under perioden. Svenskt Friluftsliv vill därför poängtera vikten av att fokusera på ökad samverkan mellan skolan och friluftsorganisationerna. Flera organisationer, däribland STF, Friluftsfrämjandet, Sportfiskarna, genomför verksamhet i skolan med mycket höga

omdömen från medverkande skolor, lärare och elever. Ett sådant samarbete kan med fördel sträcka sig bortom införandet av obligatoriska friluftsdagar och på långt fler skolor än vad som sker idag.

Friluftsliv har genom åren haft en stor tyngdpunkt mot lågstadium och mellanstadium, med mindre/avtagande undervisning på högstadiet och betydligt mindre undervisning på gymnasiet. Svenskt Friluftsliv ser inte skäl för att inte inkludera gymnasieskolan i friluftsmålet, enligt förslag från 2023. Våra medlemsorganisationers arbete i gymnasieskolor runtom i landet visar på det stora behovet också i denna skolform.

Mål 9. Friluftsliv för god folkhälsa

Målområdets status 2023: Positiv utveckling.

Svenskt Friluftsliv bedömer att målområde 9 har en fortsatt positiv utveckling i och med att en stor andel av vuxna och ungdomar anger att de regelbundet ägnar sig åt friluftsliv och att kopplingen mellan friluftsliv, folkhälsa och folkhälsoarbetet har stärkts generellt, exempelvis via seminarier arrangerade av Folkhälsomyndigheten, Boverket och Naturvårdsverket, rapporter från flera olika centrala aktörer, till exempel från Svenskt Friluftsliv (2023) om friluftslivets mervärden och samhällsnytta, samt att ämnet rönt intresse på nationella och Nordiska konferenser.

Rapporter och studier under perioden visar emellertid att trenden mot ökat stillasittande i befolkningen har fortsatt i fel riktning, utbredningen av psykisk ohälsa ökar i samhället, samtidigt som övervikt och fetma ökar. Friluftsrörelsen menar att friluftsliv och organisationernas verksamheter skulle kunna vara en viktig nyckel i att motverka dessa negativa trender och främja folkhälsa.

Det är förvisso positivt med flera nya satsningar på friluftsrörelsens bidrag till god folkhälsa. Flera medlemsorganisationer har tilldelats medel för arbete med hur friluftslivet kan främja psykisk hälsa och nå fler äldre. Men, friluftorganisationerna hade varit långsiktigt bättre rustade för detta folkhälsoarbete om grundanslaget till det organiserade friluftslivet höjts, snarare än att medlen bestod av kortsiktiga riktade satsningar.

Vad gäller kopplingen mellan friluftsliv, hälsa och folkhälsa kan det vara relevant att ta upp resultat från Friluftsbarmetern 2025: Tre av fyra svarande (77 %) anser att friluftsliv är viktigt för sin hälsa och välbefinnande och endast 7 procent instämmer inte i påståendet. Sju av tio (69 %) tycker att friluftsliv gör livet mer meningsfullt, medan endast 10 procent inte instämmer i påståendet. Fyra av tio (41 %) uppger att möjligheterna till friluftsliv har påverkat valet av bostadsområde och nästan lika många (37 %) svarar att det har påverkat valet av bostadsort.

Mål 10. God kunskap om friluftsliv

Målområdets status 2023: Neutral utveckling.

Svenskt Friluftsliv bedömer att området har haft en positiv utveckling under perioden med flera publicerade nationella enkäter, uppstartade nätverk och ett genomfört forskningsprogram – Mistra Sport & Outdoors – som engagerat många såväl forskare som friluftslivsorganisationer. Det har även publicerats ett antal relevanta studentuppsatser inom området. Svenskt Friluftsliv har även samlat svenska forskare inom friluftsliv till ett nätverk. Nätverket bildades i efterdyningarna till forskningsprogrammet Mistra Sport & Outdoors och möts digitalt ca två gånger per år för att dela erfarenheter och kunskap och fakta om friluftsliv och friluftsforskning. Under perioden har även arbetet för att etablera ett kunskapscenter/nod för friluftsliv och friluftsforskning etablerats (FriForsk).

Svenskt Friluftsliv har under perioden genomfört en nationell studie om friluftslivets ekonomiska värde (Svenskt Friluftsliv & Mittuniversitetet, 2023) som uppgår till 231 miljarder kr per år i Sverige. Tillkommer gör ekonomiska värden som uppstår från utländsk turism. Studien har ökat och uppdaterat vår kunskap om friluftslivets direkta ekonomiska värde i samhället. Det var första gången sedan 2009 som enkäten genomfördes. Utifrån materialet går det även att bryta ned värdena på regional nivå (länsnivå), det är dock inte publicerat.

Däremot är det brist på frågor om friluftsliv i Statistiska Centralbyråns ULF-undersökningar (undersökningen av levnadsförhållanden). Att på sikt inkludera fler frågor om friluftsliv och friluftsvanor, likt SCB i Norge, är viktigt för att förbättra kunskapen om friluftsliv. Vi kan konstatera att utgångsläget i frågan i stort är från en relativt låg nivå. Sett till friluftslivets betydelse i samhället kan man förvänta sig mer forskning och struktur för långsiktig kunskapssammanställning än vad som är fallet idag. Svenskt Friluftsliv bifaller i analysen att det fortsatt finns betydande brister i tillgången till heltäckande och användbar statistik kring friluftsliv.

Referenser:

Friluftsfrämjandet (2024a) Kommunrapport 2024: Så kan kommunen stärka folkhälsan genom friluftsliv. Stockholm.

Friluftsfrämjandet (2024) Mer tid ute: enkätresultat och rekommendationer för mer friluftsliv i skolan. Stockholm.

Lehto, C (2024) The nature of human habitats. Revealing outdoor recreation preferences through landscape utilization. Doctoral Thesis No. 2024:30 Faculty of Forest Sciences, SLU, Uppsala.

Region Skåne (2024) Kollektivtrafik till naturen. Underlag för ökad kollektivtrafiktillgänglighet till Skånes natur- och rekreationsområden. Kristianstad.

Skogsstyrelsen (2023) Skogens rekreationsvärden. En förstudie med förslag till indikatorer. Rapport 2023/08. Stockholm.

Skogsstyrelsen (2024) Uppföljning av klimatanpassning och effekter i skogen. Rapport 2024/19. Stockholm.

Svenskt Friluftsliv (2023) Friluftslivets och naturens mervärden och samhällsnytta – en kunskapssammanställning om friluftslivets betydelse för folkhälsa och ett hållbart samhälle. Stockholm.

Svenskt Friluftsliv (2025) Friluftsvanor, naturberedskap och kunskap om allemansrätten hos vuxna i Sverige. Underlag från Svenskt Friluftsliv & Novus, Stockholm.

Svenskt Friluftsliv & Ungdomsbarometern (2025) Inställning till friluftsliv, friluftsvanor och kunskap om allemansrätten hos ungdomar Underlag från Svenskt Friluftsliv & Ungdomsbarometern, Stockholm.

Svenskt Friluftsliv & Mittuniversitetet (2023) Friluftslivets ekonomiska värde – en uppföljande enkätundersökning. Stockholm/Östersund.